

شناسه	قانون و رویه اجرایی - دستور جلسه شماره ۲	تاریخ	۱۴۰۳/۱۱/۱۶				
عنوان	بررسی معافیت شرکت‌های حمل و نقل از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده (اختلاف نظر دستگاه‌های مختلف از جمله سازمان امور مالیاتی، وزارت راه و شهرسازی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، هیات تخصصی مالیاتی دیوان عدالت اداری، معاونت قوانین مجلس و کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی در خصوص معافیت کارمزد بارنامه)						
مراجع طرح	کمیسیون حمل و نقل، ترانزیت و لجستیک اتاق ایران، کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان موسسات و شرکت‌های حمل و نقل داخلی کالای کشور، شوراهای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان‌های سمنان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، البرز، مرکزی، مازندران، هرمزگان و خوزستان						
شرح دستور	<p>به استناد جز ۱۳ از بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده ۱۴۰۰، "خدمات حمل و نقل (اعم از بار و مسافر) درون شهری و برون شهری و بین‌المللی جاده‌ای، ریلی و دریایی از شمول مالیات و عوارض بر ارزش افزوده معاف می‌باشد"</p> <p>پس از ابلاغ این قانون، اداره کل راهداری و حمل و نقل طی بخشنامه‌ای شرکت‌های حمل و نقل را از دریافت هرگونه وجه بابت ارزش افزوده معاف نموده و اخذ مالیات بر ارزش افزوده را توسط شرکت‌های حمل و نقل تخلف و مشمول جریمه شمرده است. همچنین باتوجه به این معافیت، عوارض حمل و نقل نیز همزمان با مصوبه شورای اقتصاد از ۴ درصد به ۹ درصد افزایش یافته است. (پیوست شماره ۱ و ۲ و ۳)</p> <p>از سوی دیگر براساس مکاتبات صورت گرفته، سازمان امور مالیاتی صرفاً حمل و نقل را مشمول معافیت دانسته و اعلام نموده است که معافیت مالیاتی مذکور قابل تسری به خدمات جانبی حمل و نقل از جمله صدور بارنامه نمی‌باشد و نسبت به مطالبه مالیات بر ارزش افزوده از کمیسیون‌های دریافتی شرکت‌های حمل و نقل که بابت بارنامه‌ها صادر می‌نمایند و همچنین هزینه‌های جانبی نظیر خدمات فورورادری، بیمه، با هزینه کارتن، خدمات بسته‌بندی، توزیع و سایر خدمات و مشاوره اقدام نموده است. (پیوست شماره ۴)</p> <p>در این خصوص ابهامات و تفاسیر متعددی در ارتباط با کارمزد بارنامه وجود دارد و بین سازمان امور مالیاتی، وزارت راه و شهرسازی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، دیوان عدالت اداری، معاونت قوانین مجلس و کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی اختلاف نظر وجود دارد که فعالان اقتصادی درخواست دارند در این ارتباط تعیین تکلیف صورت گیرد:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>موافقان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی نمی‌باشد.)</td> <td>فعالان بخش خصوصی - وزارت راه و شهرسازی - کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی</td> </tr> <tr> <td>مخالفان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی می‌باشد.)</td> <td>سازمان امور مالیاتی - معاونت حقوقی ریاست جمهوری - هیات تخصصی مالیاتی و بانکی دیوان عدالت اداری</td> </tr> </tbody> </table> <p>۱. نظر فعالان بخش خصوصی در بخش حمل و نقل:</p>			موافقان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی نمی‌باشد.)	فعالان بخش خصوصی - وزارت راه و شهرسازی - کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی	مخالفان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی می‌باشد.)	سازمان امور مالیاتی - معاونت حقوقی ریاست جمهوری - هیات تخصصی مالیاتی و بانکی دیوان عدالت اداری
موافقان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی نمی‌باشد.)	فعالان بخش خصوصی - وزارت راه و شهرسازی - کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی - معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی						
مخالفان معافیت مالیات بر ارزش افزوده کارمزد بارنامه (بارنامه جز خدمات جانبی می‌باشد.)	سازمان امور مالیاتی - معاونت حقوقی ریاست جمهوری - هیات تخصصی مالیاتی و بانکی دیوان عدالت اداری						

به گفته فعالان بخش خصوصی فعال در این حوزه، تفسیر سازمان امور مالیاتی بر خلاف نص صریح قانون می باشد و صدور بارنامه اصلی ترین خدمت بخش و پایه موضوع معافیت حمل و نقل جاده‌ای از پرداخت مالیات بر ارزش افزوده در قانون ابلاغی بوده است و آن را نمی‌توان همسان با موضوعاتی نظیر تخلیه، بارگیری، توزیع، بسته بندی، صدور قبض و غیره برشمرد.

۲. نظر وزارت راه و شهرسازی و حمل و نقل جاده‌ای: (پیوست شماره ۵ و ۶)

مطابق بند ۱۳ از بخش ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده و با عنایت به اینکه خدمات حمل و نقل بار برون شهری در قانون جدید مشمول معافیت مالیات بر ارزش افزوده شده و مطابق ماده ۷ قانون مذکور، نرخ مالیات ۹ درصد است بنابراین به نظر می‌رسد از زمان لازم الاجرا شدن قانون جدید مالیات بر ارزش افزوده، این موضوع در کاهش نرخ حمل و نقل جاده‌ای موثر است و سبب بهره مندی خدمات گیرندگان بخش از مزیت قانونی خواهد شد.

همچنین از آنجایی که یکی از مهم ترین خدمات بخش حمل و نقل و در واقع رکن فعالیت حمل و نقل، صدور بارنامه می باشد و صورت وضعیت مسافری توسط شرکت‌های حمل و نقل بار و مسافر به عنوان اسناد حمل و نقلی می‌باشد. بر این اساس صدور بارنامه و صورت وضعیت مسافری نیز در زمره خدمات حمل و نقل بوده و مشمول معافیت موضوع بند ۱۳ از بخش ب ماده ۹ قانون می باشد. موید این نظریه دو نکته بسیار مهم و اساسی است:

الف) معافیت مورد نظر در قانون سابق وجود نداشته است و قانون گذار در قانون جدید آن را مورد حکم قرار داده است در غیر این صورت عمل قانون گذار بیهوده و عبث خواهد بود.

ب) بارنامه صرفاً سند قانونی حمل کالا می‌باشد که تمامی خدمات حمل و نقل متکی و براساس سند یاد شده ایجاد می گردد.

۳. نظر کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی: (پیوست شماره ۷)

کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی در بازگشت به پاسخ معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی و مکاتبه کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان موسسات و شرکت‌های حمل و نقل داخلی کالای کشور بیان داشته است که صدور بارنامه از خدمات حمل و نقل است و مشمول معافیت جز ۱۳ بند (ب) ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده می‌گردد.

۴. نظریه حقوقی معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی: (پیوست شماره ۸ و ۹)

بارنامه سندی است که بنا بر تقاضای فرستنده توسط متصدی حمل و نقل یا نماینده او صادر می‌شود و بر مالکیت کالا بر دارنده آن، وجود قرارداد حمل و نقل، دریافت کالا توسط متصدی و تعهد وی بر تسلیم کالا در ازای دریافت آن دلالت می کند، با توجه به اینکه طبق قانون الزام شرکت‌ها و موسسات ترابری جاده‌ای به استفاده از صورت وضعیت مسافری و بارنامه مصوب ۱۳۶۸، شرکت‌های حمل و نقل برای هر جابه جایی مکلف به صدور سند بارنامه می باشند که از سوی وزارت راه و شهرسازی در اختیار متصدی حمل و نقل قرار می‌گیرد، صدور بارنامه از لوازم فعالیت متصدی حمل و نقل است و مشمول اطلاق جز ۱۳ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده سال ۱۴۰۰ می‌باشد.

لازم به ذکر است در جای دیگر بیان شده است مطابق جز ۱۳ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰، خدمات حمل و نقل اعم از بار و مسافر درون شهری و برون شهری و بین‌الملل جاده‌ای، ریلی و دریایی از شمول مالیات موضوع قانون معاف

گردیده است. با توجه به اینکه اولاً بر حسب تبادر عرفی، عبارت خدمات حمل و نقل در جز مذکور شامل خدماتی است که به آن کرایه حمل تعلق می‌گیرد مانند حمل و نقل کالا و مسافر از طریق جاده و راه آهن و ثانیاً در تعیین محدوده شمول معافیت‌های مالیاتی به عنوان استثناء بر اصل شمول معافیت، باید قدر متیقن اکتفا شود لذا تفسیر موسع و تسری مفهوم عبارت خدمات حمل و نقل مندرج در جز ۱۳ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده به خدماتی از قبیل انبارداری، بیمه، ترانزیت، تخلیه و بارگیری فاقد وجاهت قانونی است.

۵. نظر هیات تخصصی دیوان عدالت اداری : (پیوست شماره ۱۰)

این موضوع در دیوان عدالت اداری نیز مطرح شده و عنوان شده است که طبق صراحت جزء ۱۳ بند ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده سال ۱۴۰۰ و با لحاظ اینکه به موجب اصل ۵۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هرگونه اعطای معافیت و یا مشوق مالیاتی باید براساس صراحت قانونی صورت پذیرد و در قانون ذکر شده (جزء ۱۳ بند ب ماده ۹) صرفاً ارائه خدمات حمل و نقل اعم از بار مسافر درون و برون شهری و بین الملل جاده ای و ریلی و دریایی مشمول معافیت ارزش افزوده گردیده و خدمات جانبی آنها مربوط به این امور مورد معافیت صریح واقع نگردیده در حالی که مقنن در حال بیان حکم معافیت بوده است در نتیجه مفاد مقرر معترض عنه مبنی بر عدم شمول و تسری این معافیت به خدمات جانبی مرتبط با خدمات حمل و نقل، مغایرتی با قوانین و مقررات موضوعه حاکم نداشته و به استناد بند ب ماده ۸۴ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۴۰۲ رای به رد شاکیان صادر و اعلام می‌دارد رای مزبور ظرف بیست روز از تاریخ صدور قابل اعتراض از ناحیه ریاست محترم دیوان عدالت اداری یا ده نفر از قضات گرانقدر دیوان عدالت اداری می‌باشد.

۶. نظر سازمان امور مالیاتی و معاونت حقوقی ریاست جمهوری: (پیوست شماره ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۵)

کمیته رفع موانع تولید وزارت امور اقتصادی و دارایی در این خصوص مکاتبه نموده است و سازمان امور مالیاتی چنین پاسخ داده است که با توجه به مکاتبه معاونت هماهنگی و برنامه ریزی معاونت حقوقی ریاست جمهوری مبنی بر ممنوعیت هرگونه استعلام از مراجع دیگر و صراحت نظر معاونت حقوقی ریاست جمهوری در خصوص شمول مالیات بر ارزش افزوده بر کارمزد صدور بارنامه است، درخواست فعالان اقتصادی فاقد وجاهت قانونی است.

- سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای اخذ مالیات بر ارزش افزوده را توسط شرکت‌های حمل و نقل را تخلف و مشمول جریمه شمرده است؛ لذا سامانه وزارت راه به گونه ای است که شرکت‌های حمل و نقل امکان اخذ مالیات را ندارند.
- با توجه به اینکه طی این مدت از زمان تصویب قانون تاکنون (از سال ۱۴۰۰ به بعد)، شرکت‌های حمل و نقل جاده ای بر اساس بخشنامه ابلاغی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، مالیات بر ارزش افزوده بابت صدور بارنامه را دریافت نکرده‌اند، اخذ یکباره این مبلغ از شرکت‌های یادشده، این شرکت‌ها را با مشکلات عدیده ای مواجه می‌کند.
- اخذ همزمان عوارض جاده‌ای ۹ درصدی که با توجه به حذف مالیات بر ارزش افزوده به پیشنهاد وزارت راه به تصویب شورای اقتصاد رسیده است و اخذ مالیات بر ارزش افزوده اثرات تورمی به سزایی در سطح جامعه داشته باشد.

ایرادات و مشکلات مطروحه

<p>این موضوع در جلسات کارگروه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی در تاریخ ۱۴۰۲/۰۳/۲۳ و جلسه کمیته رفع موانع تولید وزارت اموراتصادی و دارایی در تاریخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۶ با حضور نمایندگان وزارت امور اقتصاد، سازمان امور مالیاتی، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، شوراهای گفت و گوی استان های سمنان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، کمیسیون حمل و نقل اتاق ایران برگزار گردید و مقرر شد تا وزارت امور اقتصادی و دارایی جهت رفع مشکل با رییس سازمان امور مالیاتی مکاتبه نماید. لازم به ذکر است این مکاتبه صورت گرفت لیکن پاسخ سازمان امور مالیاتی این است که طبق نظر معاونت حقوقی ریاست جمهوری، کارمزد بارنامه مشمول مالیات بر ارزش افزوده می گردد.</p>	<p>جمع بندی جلسه کارشناسی</p>
<p>از آنجایی که شرکت های حمل و نقل جاده ای براساس بخشنامه ابلاغی سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای از سال ۱۴۰۰ تاکنون (زمان تصویب و ابلاغ قانون مالیات بر ارزش افزوده) مالیات بر ارزش افزوده بابت صدور بارنامه را دریافت نکرده اند و أخذ هم زمان عوارض جاده ای ۹ درصدی که با توجه به حذف مالیات بر ارزش افزوده به پیشنهاد وزارت راه به تصویب شورای اقتصاد رسیده است و أخذ مالیات بر ارزش افزوده اثرات تورمی به سزایی دارد، لذا پیشنهاد می گردد:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ معافیت مالیاتی مذکور در بند ۱۲ بخش ب ماده ۹ قانون مالیات بر ارزش افزوده به صدور بارنامه تسری یابد. <p>ویا</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ مصوبه شورای اقتصاد در ارتباط با افزایش عوارض جاده ای از ۴ درصد به ۹ درصد لغو گردد. ▪ تا زمان تعیین تکلیف موضوع در هیات عمومی دیوان عدالت اداری یا استفساریه مجلس شورای اسلامی، صدور برگ تشخیص و اجرائیه مالیاتی متوقف گردد. 	<p>پیشنهاد دبیرخانه</p>
<p>- گزارش های کارشناسی شوراهای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان های سمنان، خراسان جنوبی، خراسان رضوی، البرز، مرکزی، مازندران، هرمزگان و خوزستان</p> <p>- نامه شماره ۱۴۰۲/۱۳۲۹۶/الف/ک مورخ ۱۴۰۲/۲/۶ کانون انجمن های صنفی کارفرمایان موسسات و شرکت های حمل و نقل داخلی کالای کشور</p> <p>- بخشنامه وزارت راه و شهرسازی به شماره ۱۴۲۳۸۱/۷۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۲۱ و بخشنامه شماره ۸۵۶۱۵/۷۴/۱ مورخ ۱۴۰۱/۵/۳۱</p> <p>- نظر مدیرکل حقوقی وزارت راه و شهرسازی به شماره ۵۳۶۴۲/۷۵/۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۱۵</p> <p>- مصوبه شورای اقتصاد در خصوص عوارض حمل و نقل جاده ای ۲۶۱۸۳۷ مورخ ۱۴۰۰/۸/۱</p> <p>- نظریه کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی به شماره ۵۲/۱۲۳۴۰۳ مورخ ۱۴۰۳/۳/۵</p> <p>- نظریه های معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی به شماره های ۹۷۳۴ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۲۴ و ۷۵۴۸ مورخ ۱۴۰۳/۲/۵</p> <p>- نامه شماره وزارت امور اقتصادی و دارایی به سازمان امور مالیاتی به شماره ۲۶۱۸۳۷ مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۰۱</p> <p>- پاسخ سازمان امور مالیاتی به شماره ۲۰۰/۱۷۸۵۰/ص مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۰</p> <p>- نظریه معاونت حقوقی ریاست جمهوری به شماره ۵۴۲۲۳/۱۲۶۸۵۲ مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۲۱</p>	<p>فهرست مستندات و مدارک پشتوانه</p>